DE STANDAARD
WOENSDAG 29 SEPTEMBER 2010

Met 'Turquaze' volgt Vlaanderen eindelijk buurlanden

Migrantenfilm tegen wil en dank

Hij hoort het zelf niet graag, Kadir Balci, maar met zijn 'Turquaze' heeft hij de eerste grote Vlaamse 'migrantenfilm' gemaakt, een genre dat in onze buurlanden al veel langer – soms al dertig jaar! – een plaats verworven heeft. En er komen er nog aan. Eindelijk.

VAN ONZE MEDEWERKER
TOM NAEGELS

BRUSSEL | 'In onze buurlanden worden er inderdaad al veel langer films gemaakt door en over migranten', zegt filmantropoloog Kevin Smets (UA), die onderzoek doet naar films van de Turkse en Noord-Afrikaanse diaspora in Europa. 'Zeker in Engeland, Duitsland en Frankrijk zie je ze al vanaf het einde van de jaren zeventig opduiken. In het begin waren dat deprimerende prenten over de cultuurclash en de miserabele leefomstandigheden van de gastarbeiders, maar sinds de jaren negentig zie je allerlei genres: komedies, roadmovies, crimi's, drama's...'

'Vlaanderen is een pak trager, ja. Hoe dat komt? Er zijn demografische redenen – hoe meer migranten, hoe groter de kans dat ze films gaan maken – en je ziet ook het effect van grote voorbeelden: in Duitsland Fatih Akın *(Gegen die Wand, Soulkitchen...)*, of in Frankrijk het collectief rond Mehdi Charev *(Le thé au harem d'Archimède)*.'

Het viel ook het beleid op dat de Vlaamse kunsten verbazend blank bleven – en dat er dus misschien een duwtje nodig was. 'Er waren wel allochtonen met het talent en de ambitie om iets in de kunst te doen', vertelt Söhret Yildirim, die op het kabinet van Bert Anciaux, toen Vlaams minister van Cultuur, het Actieplan Interculturaliseren mee gestalte gaf. 'Maar ze hadden geen netwerk. Ze hadden geen idee hoe eraan te beginnen, dus gaven ze het op. Daar komt bij dat de meeste jongeren thuis niet gesteund worden: veel ouders beschouwen kunst als een hobby. Maar ook door de sector werden ze niet erg welkom geheten. Veel culturele instellingen waren bang dat ze aan kwaliteit zouden inboeten. Ze wilden niet aan "doelgroepenbeleid" doen, want dat was sociaal-artistiek en sociaal-artistiek betekent: sociaal, niet artistiek.'

'Speciale diersoort'

Dus verplichtte het Actieplan de instellingen onder meer om ervoor te zorgen dat in hun raden van bestuur tien procent van de leden 'van diverse afkomst' was. Opdat die er zouden leren hoe de culturele sector werkt, en opdat die sector meer oog zou krijgen voor talent van buiten de eigen pool. 'Zo heb ik Kadir Balci leren kennen', zegt Yildirim. 'Die is bij het Vlaams Audiovisueel Fonds (VAF) terechtgekomen. Hij was al lang afgestudeerd van de filmacademie, maar toch heeft het tot nu geduurd voor hij de structuren genoeg kende om zijn eerste film geproduceerd te krijgen.'

'Dat netwerk is belangrijk', beaamt Nahid Shaikh, de Pakistaans-Belgische die in mei van dit jaar debuteerde met de kortfilm *Bedankt & merci* en nu als reportagemaker op de VRT werkt. 'Ik gaf na mijn studies les, maar dat was niet wat ik wilde. Ik wilde creatief zijn, maar "de media", "de filmwereld": het lijkt een circuit waar je nooit binnen geraakt. En thuis word je ook niet gestimuleerd. Pas op, dat begrijp ik. Mijn vader redeneerde: 'Ik ben niet uit Pakistan geëmigreerd om dan het risico te lopen dat mijn dochter geen fatsoenlijke job vindt.'

Shaikh deed uiteindelijk mee aan het Intercultureel Atelier van het

Timur (Burak Balci, l.) en zijn broer Ediz (Nihat Alptug Altinkaya) met zijn vrouw Zerah (Hilal Sönmez): elk met hun eigen problemen. © rr